

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

LIETUVOS ŽEMĖS ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS 2023–2027 METŲ STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS KOMITETO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2024 m. spalio 23 d. Nr. 8D-419 (5.50 E)

Vilnius

Posėdis įvyko 2024 m. spalio 9 d. 14.00–15.00 val., MS *Teams*.

Posėdžio pirmininkas – Vytenis Tomkus, žemės ūkio viceministras, komiteto pirmininkas.

Posėdžio sekretorė – Natalija Šukeloic, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos (toliau – Ministerija) Europos Sąjungos reikalų ir paramos politikos departamento Europos Sąjungos paramos programų stebėsenos ir vertinimo skyriaus vyriausioji specialistė.

Dalyvavo: Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano įgyvendinimo stebėsenos komiteto (toliau – Komitetas) nariai, Europos Komisijos atstovai (Kristina Kamsiukaitė, Eglė Burbaitė), Ministerijos atstovai.

Posėdyje dalyvavo 15 Komiteto narių iš 20 (kvorumas yra):

Vytenis Tomkus, Lietuvos Respublikos žemės ūkio viceministras, komiteto pirmininkas;

Dalia Miniataitė, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos vyriausioji patarėja, komiteto pirmininko pavaduotoja;

Olga Celova, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos Europos Sąjungos investicijų koordinavimo departamento Europos Sąjungos investicijų planavimo skyriaus vedėja;

Antanas Ronis, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro direktoriaus pavaduotojas Žemdirbystės instituto veiklai;

Vytautas Buivydas, Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjungos vicepirmininkas;

Fortunatas Dirginčius, Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Žemės ūkio ministerijos direktorius;

Raimundas Juknevičius, Lietuvos ūkininkų sąjungos pirmininkas;

Gytis Kauzonas, Lietuvos pramonininkų konfederacijos atstovas, Lietuvos paukštininkystės asociacijos direktorius;

Astrida Miceikienė, Lietuvos universitetų rektorių konferencijos atstovė, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos kanclerė (Daiva Makutėnienė, Lietuvos universitetų rektorių konferencijos atstovė, Vytauto Didžiojo universiteto Žemės ūkio akademijos Bioekonomikos plėtros fakulteto docentė);

Kristina Švedaitė, Vietos veiklos grupių tinklo pirmininkė;

Eglė Mikučionienė, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Investicijų departamento Žaliųjų investicijų skyriaus vedėja;

Raimondas Paškevičius, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Europos Sąjungos paramos koordinavimo departamento direktorius;

Eimantas Pranauskas, Lietuvos žemės ūkio tarybos narys, Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacijos prezidentas;

Algis Baravykas, Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų vicepirmininkas;

Algirdas Klimavičius, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos politikos grupės vadovas.

Posėdžio įrašas yra.

DARBOTVARKĖ. Dėl Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano (toliau – Strateginis planas) intervencinės priemonės „Investicijos į žemės ūkio valdas“ atrankos kriterijų (supaprastinta tvarka).

Darbotvarkei pritarta bendru sutarimu.

SVARSTYTA. Strateginio plano intervencinės priemonės „Investicijos į žemės ūkio valdas“ atrankos kriterijai (supaprastinta tvarka).

Kalbėjo: V. Tomkus, J. Stakėnienė, A. Grygalienė, A. Baravykas, E. Pranauskas, G. Kauzonas, V. Buivydas, K. Kamsiukaitė, E. Burbaitė.

A. Grygalienė informavo, kad nuo š. m. lapkričio 25 d. iki gruodžio 23 d. bus organizuojamas papildomas paraiškų kvietimas pagal SP intervencinę priemonę „Investicijos į žemės ūkio valdas“ (supaprastinta tvarka). Paraiškų kvietimas bus organizuojamas visiems sektoriams, projektų atranką numatoma vykdyti pagal visiems sektoriams taikomus vienodus atrankos kriterijus. Bendras kvietimui skirtas lėšų biudžetas yra 40 mln. Eur, pirmumo eilės pagal atskirus žemės ūkio sektorius šiame kvietime nebus sudaromos. Atsižvelgiant į tai, siūlomi svarstymui atrankos kriterijai, kurie bus taikomi kvietimams, kuriuose nebus taikomas sektorinis lėšų paskirstymas. Atrankos kriterijai orientuoti į smulkių ir vidutinių ūkių, ES paramos negavusių žemės ūkio subjektų rėmimą, skatinami darbo vietas kuriantys subjektai. Taip pat remiami prie aplinkos ir klimato tikslų prisidedančių pareiškėjų projektai, skatinama ekologinė gamyba. Projektų atrankoje išlaikomas tęstinumas, skatinant ir remiant ūkininkų ne vyresnių kaip 40 metų amžiaus ūkininkavimą, kooperaciją. A. Grygalienė pažymėjo, kad sektoriniai atrankos kriterijai buvo patvirtinti Komiteto 2023 m. spalio 2 d. posėdyje (2023-10-23 protokolas Nr. 8D-465 (5.50E) ir juos numatyta taikyti ir ateityje, kai paramos lėšų biudžetas bus paskirstomas atskiriems žemės ūkio sektoriams.

A. Grygalienė pristatė siūlomus projektų atrankos kriterijus (detalus kriterijų aprašymas pateiktas šio protokolo nutariamojoje dalyje). Taip pat atkreipė dėmesį, kad posėdžiui pateiktoje medžiagoje bus ištaisyta techninio pobūdžio klaida 3.2 atrankos kriterijuje, išbraukiant išimtis dėl priemonių „Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo“, nes šių ekologinių sistemų yra atsisakyta Strateginiame plane. Privalomas mažiausias paraiškos atrankos balų skaičius – 25 balai.

Posėdžio metu vyko diskusija dėl pasiūlytų atrankos kriterijų, kurios metu Komiteto nariai išsakė pastabas ir pasiūlymus.

A. Baravykas, atstovaudamas Žemės ūkio rūmams, priminė apie raštu teiktus siūlymus dėl aptariamų atrankos kriterijų. Pasiūlė pakeitimus dėl 3.1 atrankos kriterijuje numatyto sertifikavimo procento, išsakė pastabas dėl skiriamų balų už atitiktį 3.1–3.3 atrankos kriterijams bei 5, 6 kriterijams. Dėl 7-to atrankos kriterijaus A. Baravykas akcentavo, kad smulkiems ir vidutiniams ūkiams numatyta darbo vietų riba yra per didelė.

E. Pranauskas, Lietuvos žemės ūkio tarybos atstovas, taip pat informavo apie raštu teiktas pastabas. Dėl 1-mo atrankos kriterijaus siūlyta atsisakyti Ekonominio valdos dydžio (EDV) skaičiavimo bei nustatyti atrankos kriterijų, susietą su ūkininko į valstybės biudžetą sumokamais mokesčiais. Kalbėdamas apie 3-čią atrankos kriterijų, E. Pranauskas atkreipė dėmesį, kad

intervencine priemone neprivaloma prisidėti prie aplinkosaugos tikslų pasiekimo. 7-me atrankos kriterijuje E. Pranauskas siūlė numatyti gradaciją ir skirti daugiau balų už didesnę darbo vietų skaičių.

E. Pranauskas atkreipė dėmesį, kad jaunas ūkininkas gali būti ne tik fizinis, bet ir juridinis asmuo, ir pasiūlė papildyti 4-tą atrankos kriterijų, įtraukiant juridinius asmenis.

G. Kauzonas, atstovaujantis Lietuvos pramoninkų konfederacijai ir paukštininkystės sektoriui, pasiūlė labiau skatinti Nacionalinės maisto kokybės produktų (NKP) gamintojus, nes, palyginus su ekologiniais ūkiais, jiems skiriama per mažai balų. Taip pat pritarė E. Pranausko pozicijai skirti daugiau balų už didesnę darbo vietų skaičių.

V. Buivydas, Lietuvos jaunųjų ūkininkų ir jaunimo sąjungos atstovas, pažymėjo, kad intervencinė priemonė labiau orientuota į paramą smulkiems ir vidutiniams šeimos ūkiams, paramos suma yra ribota, todėl atrankos kriterijai atrodo tinkami.

Europos Komisijos atstovė E. Burbaitė priminė, kad remiantis Strateginio plano reglamento (ES) 2021/2115 79 straipsnio nuostatomis, atrankos kriterijais turėtų būti siekiama užtikrinti vienodą požiūrį į pareiškėjus, geresnę finansinių išteklių naudojimą ir tikslingesnę paramos taikymą pagal intervencinių priemonių paskirtį ir paprašė pakomentuoti, kaip kriterijais „1“, „2“ ir „5.4“ bus prisidedama prie nustatytų intervencijos tikslų ir poreikių.

Reaguodama į išsakytas pastabas, J. Stakėnienė pakomentavo, kad siūlomi atrankos kriterijai buvo aptarti su socialiniais partneriais vykusiame susitikime. Nors ši intervencinė priemonė nėra išskirtinai skirta smulkiems ir vidutiniams šeimos ūkiams skatinti, su numatytu VED dydžio suskaidymu norima paskatinti būtent šio tipo ūkius. Tvarus ūkininkavimas ir pridėtinės vertės didinimas yra strateginiai tikslai, todėl su ekologiniu ūkininkavimu susijusiam kriterijui suteiktas didesnis svoris, o NKP gamybai skiriamas balas buvo padidintas palyginti su siūlytu pradiniam atrankos kriterijų projekte.

J. Stakėnienė pažymėjo, kad dėl darbo vietų atrankos kriterijaus buvo pasiektas kompromisas ir pasirinktas atrankos kriterijus, priimtinas skirtingiems sektoriams ir socialinių partnerių atstovaujamos organizacijoms.

Atsakydama į Europos Komisijos atstovų pastebėjimus, J. Stakėnienė akcentavo, kad atrankos kriterijai neprieštaruoja bendriems Strateginio plano tikslams bei atliepia šio kvietimo tikslus – remti mišrius ūkius; suteikti paramą ūkininkams, kurie iki šiol neturėjo galimybės pasinaudoti parama dėl sudėtingesnių atskiriems sektoriams pritaikytų kriterijų. Kriterijus, susijęs su naryste žemdirbių organizacijoje („5.4“), yra įtrauktas socialinių partnerių prašymu, nes toks dalyvavimas suteikia ūkininkams galimybę gauti naujausią informaciją ir žinias, dalintis patirtimi. Dėl narystės asociacijoje svarbos taip pat pritarė E. Pranauskas, V. Buivydas, G. Kauzonas, A. Baravykas, nes informacijos sklaida turi teigiamą poveikį ir paramos projektų sėkmingam įgyvendinimui.

Dėl E. Pranausko siūlymo įtraukti atrankos kriterijų, susietą su ūkininko į valstybės biudžetą sumokamais mokesčiais, J. Stakėnienė ir V. Tomkus patikino, kad pasiūlymas dėl mokesčių galės būti svarstomas ateityje, ieškant geriausio būdo jo taikymui ir skirtingų pareiškėjų palyginimui. V. Tomkus taip pat atkreipė dėmesį, kad tokio siūlymo įgyvendinimas reikalauja tinkamo pasirengimo dėl duomenų sistemos pritaikymo, siekiant išvengti papildomos administracinės naštos renkant pažymas.

J. Stakėnienė ir V. Tomkus sutiko, kad 4 kriterijus gali būti papildytas, įtraukiant jaunuosius ūkininkus – juridinius asmenis. Europos Komisijos atstovė K. Kamsiukaitė pakomentavo, kad iš principo juridinių asmenų įtraukimas yra galimas, tačiau toks darinys turi atitikti jaunesiems

ūkininkams keliamas sąlygas, pavyzdžiui, sprendimus dėl bendrovės valdymo turėtų priimti jaunas ūkininkas.

V. Tomkus pasiūlė balsuoti už pateiktą pasiūlymą dėl atrankos kriterijų su aptartais pakeitimais:

- *pataisyti 3-čio atrankos kriterijaus 3.2 papunktį, išbraukiant ekologines sistemas „Ekologinis ūkininkavimas“ ir „Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo“, kurių atsisakyta Strateginiame plane;*

- *praplėsti 4-to atrankos kriterijaus taikymą, įtraukiant ir jaunuosius ūkininkus - juridinius asmenis.*

Balsavimas: pritarti bendru sutarimu.

NUTARTA (vienbalsiai). Pritarti pateiktiems Strateginis plano intervencinės priemonės „Investicijos į žemės ūkio valdas“ (supaprastinta tvarka) atrankos kriterijams:

1. Pareiškėjo valdos dydis, išreikštas produkcijos standartine verte, paramos paraiškos pateikimo dieną yra mažesnis (pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams balai skiriami atsižvelgiant į jo narių VED dydžių vidurkį):

1.1. nuo 30 001 Eur iki 50 000 Eur įskaitytinai – **suteikiami 20 balų**;

1.2. nuo 50 001 Eur iki 100 000 Eur įskaitytinai – **suteikiama 10 balų**;

1.3. nuo 100 001 Eur iki 150 000 Eur įskaitytinai – **suteikiami 5 balai**.

2. Pareiškėjas nėra gavęs ES investicinės paramos pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į materialųjį turtą“ veiklos sritį „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“ ir (arba) pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinę priemonę „Parama investicijoms į žemės ūkio valdas“:

2.1. ilgiau kaip 4 m. iki paraiškos pateikimo – **suteikiama 15 balų**;

2.2. nuo 3 iki 4 m. – **suteikiama 10 balų**;

2.3. nuo 2 iki 3 m. – **suteikiami 5 balai**.

3. Prie aplinkos ir klimato tikslų prisidedantiems projektams didžiausia suteikiamų balų suma **negali viršyti 25 balų**. Tuo atveju, kai:

3.1. pareiškėjas **vykdo ekologinę gamybą** arba kontroliuojančioje institucijoje **yra registruotas kaip perėjimo prie ekologinio ūkininkavimo laikotarpio ūkis** ir turi sertifikavimo institucijos išduotą ekologinės gamybos patvirtinimo dokumentą (turi būti sertifikuota 90 proc. deklaruoto ŽŪN ploto, laikomų ūkinių gyvūnų rūšių) – **suteikiami 25 balai**;

3.2. pareiškėjas **dalyvauja** (pateikta paraiška) Strateginio plano intervencinėje priemonėje, **patenkančioje į Klimatui, aplinkai ir gyvūnų gerovei naudingas sistemas (ekoschemas)**, išskyrus už dalyvavimą priemonėje „Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa“ (vykdoma gamyba pagal Nacionalinės žemės ūkio ir maisto kokybės sistemos reikalavimus) – **suteikiama 20 balų**;

3.3. pareiškėjas vykdo gamybą pagal Nacionalinės žemės ūkio ir maisto kokybės sistemos reikalavimus – **suteikiama 15 balų**;

Pastaba. Pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams atrankos balai suteikiami, kai ne mažiau kaip 50 proc. jo narių vykdo apyvartą su kooperatyvu ir privalomai atitinka bent vieną 3.1–3.3 papunkčio kriterijų.

4. pareiškėjas yra jaunas ūkininkas (fizinis asmuo arba juridinis asmuo, atitinkantis Administravimo taisyklių 5 punkte nustatytus reikalavimus) – **suteikiama 15 balų**;

5. pareiškėjas yra pripažintas žemės ūkio kooperatyvas arba pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narys (ne trumpiau kaip 1 m. iki paraiškos pateikimo), arba **paraiška teikiama su**

partneriu (-iais) arba yra asociacijos narys suteikiama ne daugiau kaip 15 balų. Balai suteikiami:

5.1. jei paraišką teikia **pripažintas žemės ūkio kooperatyvas** – **suteikiama 15 balų**;

5.2. jei pareiškėjas yra pripažinto žemės ūkio **kooperatyvo narys** – **suteikiama 10 balų**;

5.3. paraiška teikiama **su partneriu (-iais)** – **suteikiami 5 balai**;

5.4. pareiškėjas **yra asocijuotos žemdirbių savivaldos organizacijos**, kurios veikla apima visą Lietuvos Respublikos teritoriją ir veiklos trukmė yra ne mažesnė kaip 1 metai, **narys** – **suteikiami 5 balai**.

6. Pareiškėjas vykdo žemės ūkio veiklą vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių (pareiškėjo valda laikoma esanti vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, jei ne mažiau kaip 50 proc. jo ŽŪN ploto arba pripažinto žemės ūkio kooperatyvo narių ŽŪN ploto yra šiose vietovėse) – **suteikiami 5 balai**.

Pastaba. Pripažintiems žemės ūkio kooperatyvams atrankos balai suteikiami, kai ne mažiau kaip 50 proc. jo narių, vykdančių prekių bei paslaugų apyvartą su kooperatyvu, vykdo žemės ūkio veiklą vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių.

7. Pareiškėjas ataskaitiniais metais nepertraukiamai turėjo visu darbo etatu įdarbintų ne mažiau kaip 5 nuolatinius ūkio darbuotojus – **suteikiami 5 balai**.

Posėdžio pirmininkas

Vytenis Tomkus

Posėdžio sekretorė

Natalija Šukeloic